

REMISSYTTRANDE

Datum
2018-03-07

Ert datum
2017-12-07

Dnr
FST 2017/4-84

Ert diariernr
Ju2017/08641/DOM

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över betänkandet Rekrytering av framtidens domare (SOU 2017:85)

Förvaltningsrätten i Stockholm är positiv till att man ser över möjliga förslag för att säkra domarförsörjningen i framtiden. Många av förslagen i betänkandet är bra och förutsatt att förslagen genomförs finns det goda förutsättningar för att rekryteringsläget för domstolarna i framtiden blir väsentligen bättre. Med detta sagt vill dock förvaltningsrätten påpeka att behovet av att kunna rekrytera skickliga domare till domstolarna är stort redan idag, och att förslagen i huvudsak kan komma att ge utdelning i ett mer långsiktigt perspektiv. Det kan därför ifrågasättas om domarförsörjningen är tryggad även på kortare sikt eller om ytterligare åtgärder bör övervägas.

Förvaltningsrätten lämnar följande synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Domstolarna är en del av arbetsmarknaden för jurister (avsnitt 8)

Förvaltningsrätten instämmer i att den ökade konkurrensen om de skickligaste juristerna innebär att domstolarna behöver stärka sin attraktivitet som arbetsgivare. Även för förvaltningsrätten, som är lokaliserad i ett område där det finns gott om mycket kvalificerade jurister, innebär den goda arbetsmarknaden för jurister inom både privat och offentlig sektor att intresset för att söka ordinarie domartjänst emellanåt är mindre än man skulle önska. Det är därför viktigt att domstolarna kan erbjuda attraktiva arbetsvillkor. Detta gäller såväl i fråga om arbetsinnehåll och utvecklingsmöjligheter som lönevillkor.

Adjungerat råd – domarmeritering för kvalificerade och erfarna jurister (avsnitt 11)

Som framgår i betänkandet är den externa adjunktionen redan idag en viktig merit vid rekryteringen av kvalificerade och erfarna jurister till ordinarie domartjänster. En möjlighet till domarmeritering där tjänstgöring i underrätt ingår skulle vara fördelaktigt både för dem som söker en sådan tjänst och för de rekryterande domstolarna. Liknande upplägg som det föreslagna med adjungerade råd förekommer redan idag, vilket också anges i betänkandet. Det är inte ovanligt att en underrätt kontaktas av en överrätt där en kvalificerad jurist gör extern adjunktion, då det finns ett intresse av fortsatt tjänstgöring efter sex månader i överrätt. Enligt den nuvarande ordningen får personen då söka tf. rådmans tjänst i underrätten och kan därvid åberopa referenser från överrätten. Förvaltningsrätten har goda erfarenheter av sådana lösningar och förslaget om att införa en ny tjänst som adjungerat råd tillstyrks därför. Det är dock viktigt för förvaltningsrätten som organisation att möjligheten att anställa tf. rådmän finns kvar. Domstolens arbetsituation gör att verksamheten är beroende av arbetskraft i form av icke ordinarie domare.

I betänkandet föreslås att hovrätterna och kammarrätterna ska hämta in uppgifter ur belastningsregistret i ärenden om anställning av adjungerat råd eller förordnande av adjungerad ledamot (s. 210 f. och 220 f.). Betänkandet hänvisar i dessa delar till vikten av att på ett fullständigt sätt kunna bedöma en sökandes lämplighet för att utföra domaruppgifter. Förvaltningsrätten har inget att invända mot förslaget, men vill i sammanhanget aktualisera frågan om att införa en rätt för förvaltningsrätter att hämta in uppgifter ur belastningsregistret vid anställning av en tf. rådmän. Samma skäl för att hämta in sådana uppgifter gör sig gällande vid en rekrytering av en tf. rådmän som vid anställning av adjungerat råd eller förordnande av adjungerad ledamot.

Det nuvarande systemet för extern adjunktion (avsnitt 12)

Enligt förvaltningsrätten finns det anledning att förtydliga hur systemet med extern adjunktion ska förhålla sig till den nya tjänsten som adjungerat råd. Om tjänsten som adjungerat råd införs bör en fördjupad analys företas när det gäller behovet av ett system för extern adjunktion.

Den särskilda domarutbildningen (avsnitt 13)

Förvaltningsrätten ställer sig positiv till att utöka antalet platser på den särskilda domarutbildningen. Risken för att det framöver skulle finnas ett överskott av assessorer på arbetsmarknaden måste anses liten. Domstolen har i dagsläget kapacitet att utbilda fler fiskaler och gott om lämpliga arbetsuppgifter. En utökning av antalet platser är därför ett välkommet förslag.

I betänkandet föreslås dock att det bör finnas möjlighet att erbjuda en inriktning mot ett visst rättsligt område för en del av dem som antas till den särskilda domarutbildningen. En jurist med ett speciellt intresse för skattemål ska exempelvis kunna erbjudas en möjlighet att genomföra en stor del av underrätts-tjänstgöringen vid en förvaltningsrätt som har en stor andel av sådana mål (s. 234 ff.). För egen del ställer sig förvaltningsrätten skeptisk till en sådan möjlighet. Domarutbildningen ska vara både bred och allsidig. De allmänna förvaltningsdomstolarna har ett mycket brett verksamhetsområde och tjänstgöringstiden i underrätt är begränsad till två år. Den som under en stor del av tiden riktar in sig på ett visst rättsligt område kommer inte att inom givna tidsramar kunna erbjudas en tillräckligt allsidig utbildning. Dessutom skulle praktiska svårigheter uppkomma. Förvaltningsrätten har vid varje givet tillfälle cirka 28 fiskaler som tjänstgör på domstolen. Under sin tid i underrätt har fiskalerna tre placeringar med inriktning mot migrationsrätt, skatterätt och allmänna mål. Att införa särskilda individuella upplägg skulle innebära väsentliga administrativa svårigheter att sprida fiskalerna jämnt över avdelningarna och åstadkomma en allsidig fiskalutbildning.

Vad gäller ett enhetligare rekryteringsförfarande bland överrätterna vore detta på flera sätt önskvärt. I betänkandet framhålls dock att frågan om urvalstester bör vara en central fråga för överrättspresidenterna att besluta i samråd (s. 245). Frågan om urvalstester bör enligt förvaltningsrätten noggrant analyseras innan en sådan ordning införs. Förvaltningsrätten anser att de som rekryteras som fiskaler för närvarande generellt håller en hög och jämn kvalitet. Behovet av att införa urvalstester framstår därför som försumbart. En sådan ordning kan motverka syftet att underlätta rekryteringen.

När det gäller förslaget om att en lagman i någon av underrätterna i överrättens domkrets ska delta i beredningen av ärenden om antagning till den särskilda domarutbildningen (s. 246 f.) anser förvaltningsrätten inte att detta bör införas generellt. Kammarrätten i Stockholm har två underrätter i sin domkrets. På grund av förvaltningsrättens storlek har lagmannen normalt sett inte någon egen erfarenhet av notariens arbete i domstolen. Lagmannen gör en preliminär bedömning eller utfärdar ett betyg efter samråd med chefsrådmän men ger inga referenser, vare sig muntliga eller skriftliga, inför antagningen till den särskilda domarutbildningen. För domstolen framstår det som tveksamt om lagmannens deltagande skulle utgöra ett komplement i beredningsprocessen. Därtill måste beaktas den arbetsinsats som skulle krävas när det enbart finns ett fåtal underrätter i överrättens domkrets. Kammarrätten i Stockholm har normalt antagning till den särskilda domarutbildningen varannan månad. Lagmannens möjlighet att delta i beredningsarbetet skulle av praktiska och tidsmässiga skäl vara begränsad.

Fler möjligheter för assessorer att arbeta i underrätt (avsnitt 14)

I betänkandet anges som utgångspunkt att det finns ett behov av assessorer som tjänstgör i underrätt och ett behov bland assessorer att få möjlighet att tjänstgöra

i underrätt (s. 253). Även om det stämmer att det finns ett behov av icke ordinarie domare i den dömande verksamheten, är förvaltningsrätten för egen del tveksam till intresset bland assessorer att få tjänstgöra i underrätt. Det kan möjligen röra sig om regionala skillnader men förvaltningsrätten har inte identifierat ett sådant behov. Den assessor som idag vill tjänstgöra i underrätt har goda möjligheter att söka en tf. rådmantjänst. Frågan är om förslaget med en tvåårig tjänstgöring i underrätt inte kommer att uppfattas som en förlängning av den särskilda domarutbildningen. Att det ska finnas en individuell plan för assessorn och att denne ska kunna bli bedömd av en ordinarie domare (s. 255 f.) kan ytterligare förstärka en sådan uppfattning.

Offentligheten i rekryteringsförfarande (avsnitt 18)

Utredningen har bedömt om offentligheten i samband med domaranställningar bör inskränkas. En analys har gjorts utifrån intresset av öppenhet och insyn och intresset av att de skickligaste och mest lämpade juristerna ska rekryteras som domare. Utredningen har efter en genomgång av argumenten för och emot en sekretessreglering kommit fram till att en sådan reglering inte bör införas.

Förvaltningsrätten anser mot bakgrund av de rekryteringsproblem som finns genom att det är vanligt med ett otillräckligt antal sökande till domaranställningar och eftersom offentligheten kring anställningsförfarandet är avhållande för många potentiella sökande, kanske särskilt för de som inte gått domarbanan och vid rekrytering till chefsdomartjänster, att det är angeläget att det införs en sekretessreglering i enlighet med vad som gäller för chefer till statliga myndigheter. Behovet av insyn i Domarnämndens arbete bör kunna tillgodoses på annat sätt än genom att uppgifter om vilka som söker anställningar är offentliga. Enligt förvaltningsrätten garanteras insyn i Domarnämndens arbete genom den sammansättning nämnden har i dag. Dessutom sker en insyn i nämndens arbete genom det underlag som nämnden lämnar över till Regeringskansliet i samband med tillsättningsärenden.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Stefan Holgersson. I ärendets beredning har även administrativa direktören Åsa Widmark deltagit. Föredragande har varit administrativa fiskalen Isabella Bjurling Willis.

Stefan Holgersson

Isabella Bjurling Willis